

Barcelona, escenaris en perill d'extinció

La retallada de subvencions als teatres privats de Barcelona amenaça la continuïtat d'algunes sales emblemàtiques. Una reducció que ha arribat en un cas al 42%, decreta l'estat d'emergència als teatres de la capital catalana.

Que la cultura pateix, més que no molts altres sectors, la recessió econòmica d'aquests anys, no hi ha ningú que ho dubte. I menys encara la gent que pretén fer-ne una via de subsistència, una manera de guanyar-s'hi el pa de cada dia.

La cultura fa crisi. De valors, és clar, com estoïcament admeten els seus artífexs. Però allò que preocupa especialment els gestors del fet artístic i intel·lectual són les retallades de les aportacions institucionals. El Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, a tall d'exemple, haurà de repartir enguany un pastís de 7.000 milions de pessetes menys que l'any abans.

Òbviament, en la llista de preferències de l'administració pública passen al davant de tot les infraestructures i els serveis públics. Després, la resta. I a la cua, el teatre. És clar que el sector teatral, massa artesanal i minoritari contra l'oferta de la indústria cinematogràfica, ha quedat restringit a un públic fidel; sensible a l'escena, a la gran pantalla, a la imatge, a les arts plàstiques o a la lletra impresa, tant se val. El cas és que la dramàtica, es vulga o no, ja no és avui el *divertimento* social per excel·lència i, per tant, les aportacions de l'espectador resulten insuficients per a sufragar les despeses de producció i d'existència d'una companyia; o de contractació d'espectacles i de manteniment d'una sala. Per aquesta raó, l'ajuda institucional, es fa, en aquests casos, més que necessària, i quan no arriba en quantitat suficient als destinataris

aquests es troben amb l'aigua al coll. El Villarroel Teatre, com qui diu amb un quart de segle d'existència i subsistència, i un reconeixement social i cultural ben consolidats, insinua ara la fi dels seus dies. Igualment passa amb el jove Teatre de l'Eixample, una sala que Joan Guasch i Marta Carbonell gestionen des que el novembre passat van obrir les portes amb una decidida voluntat pluridiscipli-

Mentre que les administracions destinen un 80% de les subvencions al teatre públic, el 20% restant ha de distribuir-se entre tot el privat.

nar. Perquè, al Teatre de l'Eixample, qualsevol manifestació artística, en el sentit més ampli del terme, hi té cabuda. Però el fet és que, si aquesta situació de precarietat ha afectat en gran mesura aquestes dues sales, la podem fer extensible a la resta d'escenaris de la ciutat de Barcelona. Segons que ens assegura Mercè Anglès, gestora de la sala Artenbrut, el teatre privat passa un moment molt crític, perquè "ens han tancat l'aixeta de les subvencions d'un dia per altre".

Quan totes tres administracions

—la municipal, l'autonòmica i la central— destinen un 80% de les subvencions al teatre públic, el 20% restant ha de distribuir-se entre totes les instàncies del teatre privat. Unes xifres que, d'una altra banda, es corresponen al revés, en opinió dels professionals del ram, amb els índexs d'afluència de públic. És a dir, el teatre privat, que ha de passar amb el 20%, atrau un 80% del públic, i el teatre públic, que disposa d'un 80% de les subvencions, fa el 20% del taquillaatge de la ciutat de Barcelona. Aquest desequilibri enguany ja ha esdevingut insuportable, i el dia 2 de maig l'Associació d'Empreses de Teatre de Catalunya (AETCA) llançarà un crit de denúncia contra aquesta situació, bo i demanant una revisió de la gestió pública.

Adéu al teatre privat? Contra les restriccions econòmiques, les administracions s'han assegurat, primer que res, de cobrir la política de grans infraestructures iniciada a principi de la dècada dels 90. Així, projectes com el futur Teatre Nacional de Catalunya, apadrinat per Josep Maria Flotats, o el trasllat del Teatre Lliure al Palau d'Agricultura reclamen, ben abans de veure la llum, uns volums que, en el cas del Nacional, atenyen els 1.500 milions de pessetes anuals, i 250 milions en el cas del Lliure —i això abans de canviar de local—. El fet, no hi ha dubte, no deixa d'inquietar el sector. "Sí, de moment aquestes dues patums encara no funcionen, però no hi ha diners per a la resta

Els teatres tornen a omplir-se. La ciutat de Barcelona compta amb 1.500.000 espectadors l'any, una xifra gens menyspreable. (foto: Arxiu / Vicent A. Jiménez)

—afirma Adolf Bras, gerent del Villarroel Teatre—. I, és clar, l'any que ve encara n'hi haurà menys". És per això que Mercè Anglès afirma amb contundència: "La misèria no es pot repartir".

Però dos dels tres pares del Villarroel Teatre, Adolf Bras i Àngel Alonso, han fet un estudi comparatiu de les ajudes per espectador de la seua sala i les destinades al Teatre Nacional. Si ells reben una mitjana de 350 pessetes per espectador —la mitjana correspon als darrers deu anys, perquè en 1991 en foren sols 251—, el Nacional té assignada una subvenció de 15.000 pessetes per espectador. Això els fa dir: "Les administracions responen més a interessos propagandístics que no a complir una funció cultural. Busquen la marca: el Teatre Nacional portat per Flotats és una marca. I els socialistes s'aproximen, per la seua banda, a la marca del Lliure. I, com més va, més costen de mantenir les marques".

Aquest desequilibri, si no precariedad, entre el sector públic i el privat en el teatre, ha suscitat darrerament un debat sobre les funcions diferents que té cada àmbit: la iniciativa pública, afirmen els professionals, ha d'arribar a nivells a què no poden accedir, per pressupost i possibilitats econòmiques, les programacions o les companyies privades. La realitat dista molt d'aquest postulat; i s'accentua encara més

quan es tracta de nuclis importants com el cas de Barcelona. A la capital catalana, el teatre es tradueix en 1.500.000 espectadors anuals distribuïts en dinou sales privades, a part els espais públics. "El teatre privat genera públic", afirmen els uns. Uns altres declaren manifestament que

El Teatre de l'Eixample va obrir la passada tardor i ja està a punt de fer fallida perquè les promeses econòmiques no han arribat.

el consum del teatre passa sobretot "per l'esforç del teatre privat, perquè el teatre públic fa una política d'aparador". El cas és que les sales de Barcelona sofreixen els efectes de la penúria econòmica. Antoni Bartomeus, delegat de Teatre del Departament de Cultura de la Generalitat, atribueix aquesta reducció, en canvi, a una redistribució de les subvencions deguda a l'obertura de dues noves sales en la geografia barcelonina: el Teatre Arnau i el Teatre de l'Eixample.

Curta vida per al Teatre de l'Eixample. Aquest teatre va obrir la primavera passada i ja està a punt de fer fallida perquè les promeses econòmiques no li han arribat, ni li arribaran. Regentat per Joan Guasch i Marta Carbonell, aquest espai va nàixer el mes de novembre al número 140 del carrer d'Aragó. La voluntat era de transformar el local en un àmbit pluridisciplinar i, alhora, aproximar les arts a la vida del barri. Va encetar les sessions matinals i projeccions cinematogràfiques a deshora. Igualment, ha servit de plataforma per a art i manifestacions plàstiques de caràcter alternatiu, sempre en simbiosi amb el medi urbà i el teixit social. Guasch i Carbonell no veuran cap dels onze milions que van sol·licitar al Ministeri de Cultura —sis per a la sala i cinc per a infraestructures—. La decisió, els la van comunicar per telèfon els de l'Institut Nacional de las Artes Escénicas i Musicales (INAEM), sense cap més explicació. L'Ajuntament barceloní els ha fet arribar tres milions de pessetes, i la Generalitat encara s'ha de decidir sobre quina quantitat definitiva els dóna. La sala és autosuficient, però ha de sufragar les despeses de les reformes i les obres d'habilitació d'aquest local acabat d'obrir. Els responsables han afirmat que, si la situació no canvia, es veuran obligats, ben a contracor, a tancar.

Una situació similar viu la sala

24 anys a les espatlles

Han anunciat el tancament definitiu del Villarroel Teatre, si la solució no arriba a bon port. I la data límit és la fi d'any. Aquesta és la voluntat dels pares d'aquesta representativa sala de la Barcelona dels darrers anys del franquisme. I és que ho veuen molt clar: "S'ha acabat una etapa i hem d'assumir-ho. Probablement és que ens hem desfachat". Amb la dràstica retallada ministerial, caiga qui caiga, la tímida reducció municipal del 10% i la incògnita autonòmica, el Villarroel Teatre s'ha vist abocat a un punt mort: o bé carregar les arquas de deutes i esdevenir morosos de l'escena barcelonina; o eixir al pas a còpia de produccions comercials, la llepolia del gran públic. Però ni una solució ni l'altra no convencen els propietaris ni s'avenen amb la seua filosofia.

El Villarroel Teatre, si no pot seguir la línia que ha dut fins ara, tancarà les portes per sempre, perquè cap dels tres responsables no creu en reciclatges ni *liftings*.

El Villarroel va nàixer fa vora un quart de segle amb la voluntat de servir de plataforma de tots els qui es pronunciaven, des de les arts o de la política, per una modernitat democratitzant i contra els focs d'un franquisme crepuscular. De llavors ençà un total de 1.400.000 espectadors han assistit a algun dels

240 espectacles programats, sempre des de l'òptica de la innovació artística.

Aquell any 72, Ovidi Montllor, ara desaparegut, oferia el recital que, en certa manera, engegava el taxímetre. Començava llavors la llarga cursa urbana com a plataforma de llançament de joves i novells en l'expressió dramàtica. Alhora s'hi coïa a foc lent el futur esclat del teatre independent català. L'any 73, Dagoll Dagom hi presentava un dels seus primers espectacles i Els Comediants hi feia *Catacroc*. Pi de la Serra, Ovidi Montllor i Labordeta, aquest aragonès reivindicatiu, hi oferien, també al 73, uns recitals plens de magnetisme.

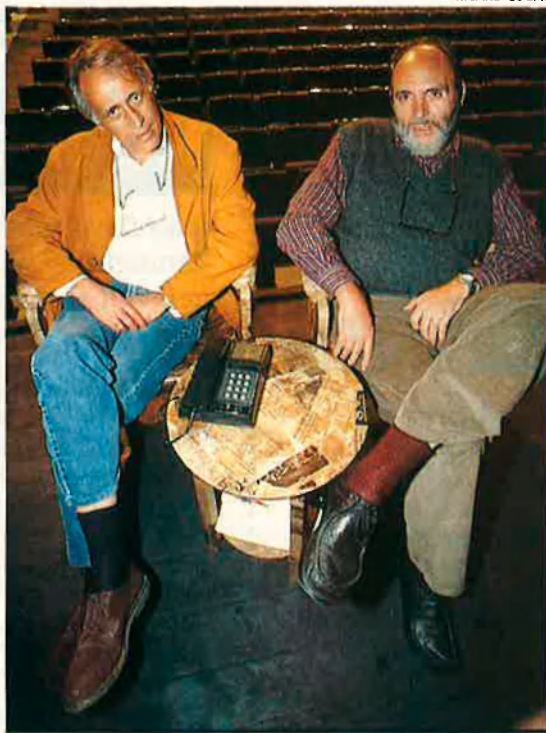
Més tard, hi passà la resta: la Companyia Elèctrica Dharma, Joan Arnella, Pere Tàpies, El Tricicle, Vol-Ras, Pepe Rubianes... I la transició i el procés de democratització el sorprengué amb la legalització dels partits d'esquerra. L'escenari llançà aleshores els mestres d'orquestra del ventall progressista.

Ara el Villarroel continua la seua marxa, fidel als principis que el feren nàixer: un escenari obert a tota proposta de progrés. Però la llarga passejada per la Barcelona d'aquests darrers vint anys s'acaba. Si les coses no canvien, el Villarroel haurà de parar el taxímetre. E. T.

Artenbrut. Situada al carrer del Perill, en ple centre del barri de Gràcia, Artenbrut ha vist les ajudes reduïdes aproximadament en un 20%. Dels 16 milions assignats en rebran com a màxim 12'5, i això posa també aquest espai a la vora de l'abisme. Mercè Anglès, gestora del teatre, ha criticat la gestió del diner públic i ha manifestat la seua preocupació no sols per Artenbrut, "que ho passarà molt malament, perquè

encara està pagant unes reformes que hem realitzat últimament", sinó per la situació general dels teatres a Barcelona que, "no crec que tanquin, però sí que estaran obligats a viure en la misèria".

Compte enrere per al Villarroel. És clar que la situació general és insostenible, però un dels teatres que ha patit una de les més dràstiques retallades ha estat la sala Villarroel. Dels dotze milions

que havia de rebre de l'INAEM, només n'han arribat 7. Una quantitat que, traduïda a xifres relatives, volta el 42%. Una notícia que, si en el cas de l'Eixample es va anunciar per via telefònica, ara, Elena Posa, directora de l'INAEM, ho feia saber als responsables de la sala a través de teleograma. "A més, quan vàrem telefonar per demanar explicacions, no va voler posar-se al telèfon", declara Àngel Alonso, "De fet, encara no hem pogut parlar amb ella". Per la seua banda, el consistori barceloní ha anunciat que retallarà les seues aportacions en un 10%; i la Generalitat, després d'una reunió que va mantenir el director general de Promoció Cultural, Jaume Serrats amb els responsables de la sala el passat dia 22 d'abril, encara no ha concretat la quantitat que destinarà. Alonso ha declarat que "la Generalitat està esperant la decisió definitiva del Ministeri. El seu responsable ha mostrat preocupació i ha assegurat que la situació haurà de quedar resolta abans de finals de mes. És clar que ara les preferències de l'administració són el clima de precarietat política". Ara i sempre.

Adolf Bras i Àngel Alonso. Han anunciat ja la fi del Villarroel Teatre, una aventura que començà el 1972.

Eliseu T. Climent